

IN COMPETITIVE INTENSITIES ENTREPRENEURSHIP ORIENTATION AND INNOVATION PERFORMANCE OF RELATIONSHIP

Cemal ZEHİR*, Gökçe KILIÇKAYA**

* Yıldız Teknik University, Istanbul, Turkey

E-mail: czehir@yildiz.edu.tr *, gokce_kilickaya@hotmail.com**

Copyright © 2016 Cemal ZEHİR, Gökçe KILIÇKAYA. This is an open access article distributed under the Eurasian Academy of Sciences License, which permits unrestricted use, distribution, and reproduction in any medium, provided the original work is properly cited.

ABSTRACT

We research of entrepreneurial orientation with innovation performance to make for effects analyze. After we study with local and foreign resources for literature survey, at Marmara region medium and large seized business which are manufacturing sector on the survey method used. At present conditions entrepreneurship and innovation concepts are critical for long term success. In competitive intensities of entrepreneurship orientation on innovation performance to examine impacts, factor analysis, correlation analysis and regression analysis were conducted using the Statistical program SPSS 20.00. Indeed, analyses of entrepreneurship orientation as a result of evidence to increase innovation performance.

Keywords: Entrepreneurial Orientation, Innovation Performance, Manufacturing Sector

JEL:

Yoğun Rekabet Ortamlarında Girişimcilik Yönelimi Ve Yenilik Performansı İlişkisi

ÖZET

Bu çalışma girişimcilik yöneliminin yenilik performansına olan etkilerini incelemek üzere yapılmıştır. Çalışmamızda yerel ve yabancı kaynaklar ile literatür taraması yapıldıktan sonra Marmara bölgesinde bulunan imalat sektöründe faaliyet gösteren orta ve büyük ölçekli işletmeler üzerinde anket yöntemi kullanılmıştır. Günümüz şartlarında girişimcilik ve yenilik kavramları işletmelerin uzun dönem başarı sağlamaları için kritik öneme sahiptir. Girişimcilik yöneliminin yoğun rekabet ortamlarında yenilik performansı üzerine etkilerini incelemek üzere güvenilirlik analizi, faktör analizi, korelasyon analizi ve regresyon analizi SPSS 20.00 İstatistik programı kullanılarak yürütülmüştür. Nitekim yapılan analizler sonucunda girişimcilik yöneliminin yenilik performansını arttırdığı bulgusuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Girişimcilik Yönelimi, Yenilik Performansı, İmalat Sektör

1. GİRİŞ

Girişimcilik yöneliminin orijinal çevresi 1983 yılında Miller tarafından tanıtılmıştır. Pek çok araştırmacının ilgilendiği bir konu olan girişimcilik yönelimi Lumpkin ve Dess'in 1996 yılındaki çalışmaları ile girişimcilik yöneliminin çok boyutlu bir nitelik taşıdığını ileri sürmektedir. Girişimcilik yönelimi ilk olarak yöneticiler ile işletme sahiplerini ayırt etmek olarak ele alınmış, rekabet koşullarını kendi lehine değiştirmek için stratejik amaçları kullanarak örgütsel bir olgu haline gelmiştir. Rekabet avantajına yönelik çalışmaları içermesi stratejik yönetim ve girişimcilik yazınına bir araya getirerek incelenmesini sağlamıştır (Krauss, Frese, Friedrich & Unger, 2005). Girişimcilik yönelimi strateji oluşturma ve karar alma süreçlerinde sergilenen yönetsel tercih, inanç ve davranış biçimi olan bir yapıdan meydana gelmektedir. Ancak girişimcilik yöneliminin işletmelerde uygulama alanları yönetim kademelerince gerçekleştirilir. Uygulama açısından girişimcilik yönelimi stratejik bakış açısına sahiptir ve dinamik süreçlerin eylemleri ile ilgilenmektedir (Birkinshaw, 1997).

Yenilik performansının yönlerini ayrıntılı bir şekilde inceleyebilmek için Avlonitis (1994), Deshpande, Miller ve Friesen ve Subramanian ve Nilakanta (1996) gibi araştırmacıların yenilik ile ilgili ilk ampirik çalışmalar yaptıkları, ürün ve süreç yeniliğini temel alarak kriterler oluşturulduğu görülmektedir. İşletme yenilikçiliği iki bakış açısıyla kavramsallaştırılır. Birinci bakış açısı yenilikçiliği işletme tarafından ortaya konulan davranışsal bir değişken olarak tanımlamaktadır. İkinci bakış açısı ise örgütün değişmeye olan istekliliğidir (Calantone, Cavusgil, Zhao, 2002). Yeniliğin bir başka tanımı ise kaliteli ve çeşitli sayıdaki fikirlerin uygulanmasındaki verimliliğin ve etkinliğin göstergesidir. Bu iki bağımsız parametrenin bir araya gelmesi yenilik performansının tanımını oluşturur. Yani yenilik performansı, belli sayıda fikrin oluşması ve kaliteli olanların içlerinden seçilerek bu fikirlerin uygulanmasında verimlilik ve etkinliğin ortaya konmasıdır. Yenilik performansı kavramı işletmeler için rekabet avantajı sağlaması için ortaya çıkan olgulardan biridir (Eren, Yücel, Eren, 2010).

Yukarıda kısaca bahsedilen girişimcilik yönelimi ve yenilik performansı değişkenleri bir araya getirilerek Marmara bölgesinde yer alan 287 işletme için, toplam 716 çalışan üzerinde bu araştırma yapılmıştır. Bu değişkenler ile ilgili literatür taraması, ölçeklerle ilgili faktör ve güvenirlik analizi yapıldıktan sonra değişkenler arasındaki ilişkilerin belirlenmesi için korelasyon ve hipotezlerin test edilmesi için regresyon analizleri gerçekleştirilecektir. Bulguların değerlendirileceği sonuç bölümü ise çalışmanın son kısmını oluşturacaktır.

LİTERATÜR TARAMASI

Girişimcilik Yönelimi

Girişimcilik yönelimi işletmelerin yeni girişimlerini tanımlamak için kullandığı ve başvurduğu stratejik politikayı yansıtır. Miller'a göre bir işletme ürün-pazar yeniliğini yürüttüğü zaman, riskli girişimler aldığı zaman ve ilk proaktif yenilikler ile rekabetin

üstesinden geldiği zaman girişimcidir. Bu nedenle girişimcilik yönelimi daha yüksek seviyede örgütsel yenilikçilik (ilgi çeken yaratıcılık ve teknolojik liderliğin yanında yeni ürünlerin ve hizmetlerin denemesi); risk alma (bilinmeyen yatırımlara, yoğun borçlanma ve/ya da önemli kaynakların belirsiz çevrede kullanılması) ve proaktiflik (ileriye dönük, geleceğin isteklerine yönelik fırsat arayan yeniliklere başvurmak) yoluyla bildirilir. Bu yüzden girişimcilik yönelimi işletme stratejileri ve faaliyetleri olarak tanımlanabilir. Miller ve Friesen girişimcilik yöneliminin yönetim hedefleri ve hareketlerinin işletmenin yürütülmesinde merkez olduğunu iddia eder. Üst yöneticiler işletmenin girişimci yönetim stilleri olarak girişim yönelimini işletme içindeki operasyon yönetimi kararlarında uyguladığı ve gösterdiği zaman bu iddia ispat edilen teori olmuştur (Wales, Patel, Lumpkin, 2013).

Yenilik Performansı

Yenilik performansı yaratıcılık ile gelen fikrin ortaya koyulmasından ticarileşmesine kadar olan süreci içerir. Yenilik performansı bazı iş kolları için ar-ge girdileri, elde edilen patent sayıları, yeni ürün yayınları ve patent atıfları olarak değerlendirilmektedir. Yavuz'un çalışmasında yenilik performansı ölçme kriterleri; iş, süreç ve yöntemleri ile ilgili yenilikler, yönetsel yenilikler, ürün ve hizmetlerdeki kalitenin artırılması, yeni ürün ve projelerin sayısı, yeni ürünlerin yüzdesi, patentli ya da patent alabilecek ürünlerin sayısı olarak belirlenmiştir (Yavuz, 2010). Yenilik performansı Chen ve Yuang'ın çalışmalarında yönetsel ve teknik anlamda iki açıdan incelenir. Yönetsel yenilik değişkenleri; çevresel değişimlere cevap verebilme, planlama ve süreç kontrol aşamalarında, bütünleştirilmiş mekanizmalarda yenilikçi yönetimdir. Teknik yenilik değişkenleri ise; yeni teknolojiler geliştirmeye odaklanma, geliştirilen teknolojileri yeni ürünlerde kullanma ve kaliteyi artırmak ve maliyeti kırmak için yeni süreçler geliştirmedir (Chen, Huang, 2009).

Hipotezlerin Oluşturulması

Girişimcilik yönelimi ve yenilik performansı ilişkisi

Girişimcilik yöneliminin işletme performansı üzerindeki önemi göz önüne alındığı zaman, girişimcilik yönelimi pazardaki fırsatları keşfetmek ve onlardan faydalanmak için iyi bir ölçümdür (Zahra, Garvis, 2000). Lyon, Lumpkin ve Dess' e göre girişimcilik yöneliminin işletme performansını etkilediğine yönelik genel bir kanı mevcuttur. Girişimcilik literatüründe pek çok araştırmacı girişimcilik yöneliminin performans ile olan ilişkisinin önemini vurgulamaktadır. Çoğu araştırmada girişimcilik yönelimi ve performans arasında güçlü bir ilişki bulunduğu ortaya konmaktadır. Ayrıca Lumpkin ve Dess (2001), Hughes ve Morgan girişimcilik yöneliminin doğrudan örgütsel yenilik ve performansı etkilediğini belirtmiştir. Bu nedende girişimcilik yöneliminin iyi uygulanması işletmelerin finansal ve yenilikçilik performansını arttıracaktır (Hughes, Morgan, 2007).

H₁: Girişimcilik Yöneliminin Yenilik Performansı üzerinde pozitif yönde etkisi vardır.

METODOLOJİ VE UYGULAMA

Araştırmanın Amacı

Araştırmanın amacı girişimcilik yöneliminin yenilik performansı üzerine etkilerini incelemektir. İşletmeler rekabette lider olmak, pazardaki yerini korumak için değişen koşullara yönelik tüm süreçlerde yeniliği hedeflemektedir. Üretim ya da hizmetin her alanında yenilikçi performans göstermeli ve buna yardımcı olacak girişimcilik yönelimi gibi değişkenler geliştirilmelidir. Bir zincirin halkası olan yenilik süreçleri her adımda iyileştirmeyi gerektirir.

Örneklem

Anket yöntemi ile yapılan araştırma, Marmara bölgesinde imalat sektöründe faaliyet gösteren orta ve büyük ölçekli işletmeler üzerinde uygulanmıştır. Farklı imalat yapan 287 işletme ile görüşülerek 832 anket toplanmıştır. Hedef kitle beyaz yaka çalışan ve işletme sahibi arasında beş şekilde sınıflandırılan unvana sahip kişilerdir. Anket sorularının hazırlanmasında girişimcilik yönelimi için Li,Liu (2006) çalışmasında yer alan ölçek, yenilik performansı için Prajogo, Sohal (2006) çalışmasında yer alan ölçekten yararlanılmıştır.

ANALİZ VE BULGULAR

Verilerin Analizi

Bazı anketler yüz yüze gerçekleşirken bazıları ile konumu gereği e-posta yolu ile anket çalışması gerçekleştirildi. Ölçeklerin faktör ve güvenilirlik analizleri 716 anket üzerinden elde edilen verilere göre yapılmıştır. Verilerin değerlendirilmesi için SPSS 20.00 istatistik paket programı kullanılmıştır.

Tanımlayıcı Analiz

Anketimizi, 287 imalat işletmesinin değişik departmanlarında çalışan 716 kişi cevaplamıştır. Bu sayıdaki katılımcılardan 47 kişi çalıştığı departmanı, 74 kişi unvanını, 65 kişi yaşını, 78 kişi cinsiyetini ve 18 kişi eğitim durumunu belirtmemiştir.

Tablo 1: Katılımcıların Demografik Özelliklerine Dair Tanımlayıcı Analiz Sonuçları

Değişkenler		
Cinsiyet	Çalışan Sayısı	Oranı (%)
Kadın	182	25,4
Erkek	456	63,7
Yaş	Çalışan Sayısı	Oranı (%)
17-27 Yaş	120	16,6
28-40 Yaş	392	54,7
41 ve üzeri	74	19,3
Eğitim	Çalışan Sayısı	Oranı (%)
İlköğretim	29	4,1

Lise	108	15,1
Yüksek Okul	68	9,5
Üniversite	409	57,1
Yüksek Lisans	82	11,5
Doktora	2	0,3
Çalıştığı Departman	Çalışan Sayısı	Oranı (%)
Üretim	141	19,7
Muhasebe	119	16,6
Personel	80	11,2
Satış/Pazarlama	154	21,5
Diğer	175	24,4
Unvanı/ Statüsü	Çalışan Sayısı	Oranı (%)
İşletme Sahibi	62	8,7
Üst düzey yönetici	93	13
Orta düzey yönetici	201	28,1
Alt düzey yönetici	114	15,9
Beyaz yakalı çalışan	172	24

Tablo 2: Firma Yaş Ve Büyüklüğüne Göre Tanımlayıcı Analiz Oranları

	Değişkenler	Firma sayısı	Geçerli oran (%)
Firma yaşı	0-10 yıl	78	10,8
	11-15 yıl	107	15,1
	16-20 yıl	131	18,3
	21-30 yıl	176	27,7
	31-50 yıl	146	21,1
	51 yıl ve üzeri	83	9,9
Firma büyüklüğü	0-10 çalışan	70	9,7
	11-50 çalışan	322	27,4
	51-100 çalışan	124	14,7
	101-500 çalışan	244	25,1
	501-1000 çalışan	51	6,3
	1001 ve üzeri çalışan	103	53,9

Faktör Analizi

Anket çalışmamızda toplam 29 soru 5'li Likert ölçeğine göre hazırlanarak oluşturulmuştur. SPSS 20.00 istatistik programı kullanılarak bağımsız değişken girişimcilik yöneliminin

bağımlı değişken yenilik performansı üzerindeki etkisini araştırmak için faktör analizine tabi tutuldu.

Tablo 3: Girişimcilik Yönelimi Yenilik Performansı Faktör Analizi Sonuçları

Sorular	Yenilik Performansı	Proaktiflik	Rekabetçi agresiflik	Yenilikçilik	Risk Eğilimi
Yeni ürün ve hizmetleri piyasaya ilk kez sunmada rakiplerimize nazaran daha hızlı ve etkiniz		,748			
Ürünlerde yaptığımız değişiklikler, rakiplerimizin yaptığı değişikliklere nazaran daha radikal		,707			
Yeni ve yenilikçi ürünler geliştirmeye çok büyük önem veririz		,638			
Rakiplerimizin hamlelerine cevap vermek yerine genellikle ilk hamleyi biz yaparız		,596			
Pazar payımızı artırmak için gerektiğinde karlılığımızı feda edebiliriz			,731		
Pazar payımızı artırmak için genellikle fiyatları kıyarız			,822		
Yüksek Pazar payı için genellikle fiyatlarımızı rakiplerimizin fiyatlarının altında tutarız			,779		
Nakit akışı ve karlılığı azaltma pahasına da olsa pazar payını artırmaya büyük önem veririz			,640		
İşletmemizde araştırma sonuçlarına dayanan teknik yenilikler çok çabuk kabul görür				,519	
İşletmemizde ürün ve hizmet konusundaki yenilikçi fikirlere büyük oranda önem verilir				,594	

İşletmemizde yenilik, proje yönetimlerinde kolayca kabul görür.				,665	
İnsanlar, yeni fikirleri, yeni uygulamaları işe yaramasa dahi bundan dolayı cezalandırılmazlar				,605	
İşletmemizde Yenilikçilik (yenilikçi fikir ve uygulamalar)cesaretlendirilir				,694	
Faaliyetlerimiz genellikle yüksek risk içerir					,749
Hedeflerimize ulaşmak için koşullara bağlı olarak hiç denenmemiş faaliyetlerde bulunuruz					,800
Potansiyel fırsatlardan maksimum faydalanmak için kanlı mücadelelere girişmekten kaçınmayız					,694
Firmamızın teknolojik rekabetçiliği	,625				
Firmamızın pazara yeni ürünler sunma düzeyi	,627				
Yeni ürünlerimizde ve süreçlerimizde son teknolojik yeniliklerin kullanılma düzeyi	,785				
Yeni ürün geliştirme ve diğer süreçlerimizde son teknolojik yenilikleri uygulama hızımız	,774				
Teknolojimizde, tecrümemizde ve süreçlerimizdeki değişim düzeyi	,767				
Birim yöneticilerimizin Ar-Ge, teknolojik liderlik ve yenilik konularına önem verme düzeyi	,681				
İşletmemizin son 5 yılda sunduğu yeni ürün ve hizmet hattı sayısı	,648				

İşletmemizin son 5 yılda ürün ve hizmet hatlarında yaptığı radikal değişiklik sayısı	,592				
--	------	--	--	--	--

Faktör analizi değerlendirme sonucunda risk eğilimi boyutundan 15. Soru faktöre düşmediği ve 19,20,21. sorular ise iki ayrı faktöre düştüğü için çıkarılmıştır. Proaktiflik boyutundan ise 5. Soru faktöre düşmediği için çıkarılmıştır.

Güvenilirlik Analizi

Güvenilirlik, bir testin veya bir ölçeğin ölçmek istediği şeyi tutarlı ve istikrarlı bir biçimde ölçme derecesidir. Bir test veya ölçek ne derece güvenilir ise ondan elde edilen sonuçlar da o derece güvenilirdir. Güvenilirlik analizi için kullanılan ölçek türleri ordinal veya aralıklı olabilir. Sosyal bilimler için literatürde yeterli kabul edilen Cronbach Alfa Katsayısı 0,70 ve üzeri olan ölçeklerin güvenilir olduğunu ve değişkenlerin iç tutarlılığa sahip olduğunu göstermektedir.

Tablo 4: Güvenilirlik Analizi

Değişkenler	Boyutları	Soru Sayısı	Cronbach Alfa Değerleri
Girişimcilik Yönelimi	Proaktiflik	4	0,81
	Rekabetçi agresiflik	4	0,808
	Yenilikçilik	5	0,807
	Risk eğilimi	3	0,791
Yenilik Performansı	Tek boyutlu	8	0,898

Korelasyon Analizi

287 firmadan elde edilen 716 anket üzerinde analizler (faktör analizi, güvenilirlik analizi, tanımlayıcı analizler) yürütülmüştür. Girişimcilik yöneliminin boyutları (proaktiflik, rekabetçi agresiflik, yenilikçilik, risk eğilimi) ve yenilik performansı değişkenlerine ait ortalamaların, standart sapma değerlerinin ve korelasyon katsayılarının yer aldığı tablo aşağıda verilmiştir.

Tablo 5: Korelasyon Analizi

Değişkenler	Ortalama	Standart Sapma	Proaktiflik	Rekabetçi Agresiflik	Yenilikçilik	Risk Eğilimi	Yenilik Performansı
Proaktiflik	3,66	0,78	1				
Rekabetçi Agresiflik	3,39	0,87	,317**	1			
Yenilikçilik	3,82	0,69	,577**	,328**	1		
Risk Eğilimi	3,11	0,95	,310**	,423**	,267**	1	
Yenilik Performansı	3,75	0,68	,572**	,174**	,563**	,325**	1

** : $p < 0,01$ düzeyinde Pearson Korelasyonu anlamlı

Girişimcilik yönelimi alt boyutlarının; proaktiflik ile yenilik performansı arasında %57.2, rekabetçi agresiflik ile yenilik performansı arasında %14.7, yenilikçilik ile yenilik performansı arasında %56.3, risk eğilimi ile yenilik performansı arasında %32.5 karşılıklı ilişki belirlenmiştir. Öğrenme yeteneği ile yenilik performansı arasında %53.2 karşılıklı ilişki belirlenmiştir. Proaktiflik ve yenilikçilik boyutları ile yenilik performansı arasında diğerlerine göre daha yüksek ilişki olduğu görülmektedir.

Tablo 6’da yer alan anket çalışmasının uygulandığı işletmeler için genel bir inceleme yapıldığı zaman; çalışan sayısının artışı ile girişimcilik yönelimi üzerinde pozitif bir ilişki belirlenmiştir. Yenilik performansı ile çalışanların eğitim durumu ve mevcut çalışan sayısı üzerinde pozitif bir ilişki olduğu görülmektedir.

Tablo 6: Değişkenler ile Demografik Özellikler Arasındaki İlişkinin İncelenmesi

Değişken	Girişimcilik Yönelimi	Yenilik Performansı
Eğitim	-,048	,093**
Faaliyet Gösterdiği sektör	-,066	-,004
İşletmenin Kuruluş Yılı	-,051	-,129**
Çalışan Sayısı	,134**	,211**

** : $p < 0,01$ düzeyinde Pearson Korelasyonu anlamlı

Regresyon Analizi

Çalışmamızın amacına yönelik ve literatür taraması doğrultusunda kurulan hipotezler;

H_{1a}: Proaktiflik boyutunun yenilik performansı üzerinde pozitif yönde etkisi vardır.

H_{1b}: Rekabetçi agresiflik boyutunun yenilik performansı üzerinde pozitif yönde etkisi vardır.

H_{1c}: Yenilikçilik boyutunun yenilik performansı üzerinde pozitif yönde etkisi vardır.

H_{1d}: Risk eğilimi boyutunun yenilik performansı üzerinde pozitif yönde etkisi vardır.

Tablo 7’de yer alan regresyon analizi sonuçlarına göre proaktiflik boyutu ile yenilik performansı arasında ($\beta=,354$; $p\leq0,001$) pozitif ve anlamlı bir ilişki vardır. H_{3a} hipotezi desteklenmiştir. Proaktiflik boyutunun işletmede artışı yenilik performansı üzerinde de artış gösterecektir. Rekabetçi agresiflik boyutu ile yenilik performansı arasında ($\beta=-,128$; $p\leq0,001$) pozitif bir ilişki yoktur. H_{3b} hipotezini desteklememiştir. Rekabetçi agresifliğin artışı yenilik performansı üzerinde olumlu bir etki göstermemektedir. Yenilikçilik boyutu ile yenilik performansı arasında ($\beta=,354$; $p\leq0,001$) pozitif ve anlamlı bir ilişki vardır. H_{3c} hipotezi desteklenmiştir. Yenilikçilik boyutunun artışı ile yenilik performansı artacaktır. Risk eğilimi boyutu ile yenilik performansı arasında ($\beta=,174$; $p\leq0,001$) pozitif ve anlamlı bir ilişki vardır. H_{3d} hipotezi desteklenmiştir. Risk eğilimi artışı yenilik performansını da beraberinde artırır.

Tablo 7: Girişimcilik Yönelimi Boyutları ile Yenilik Performansı Regresyon Analizi

	Bağımlı Değişkenler	Bağımsız Değişkenler	Standardize β	Sig.	Düzeltilmiş R^2	F Değeri
Regresyon	Yenilik Per.	<i>Proaktiflik</i>	,354	,000	,433	137,074
		<i>Rekabetçi agresiflik</i>	-,128	,000		
		<i>Yenilikçilik</i>	,354	,000		
		<i>Risk eğilimi</i>	,174	,000		

Desteklenmeyen rekabetçi agresiflik boyutunun işletmeler açısından yeterince uygulanmadığı düşünülebilir. İşletmelerin geleneksel rekabet yöntemlerini uygulayarak bilindik çizgide devam etme anlayışları sürüyor olabilir. Yine aynı doğrultuda sayılacak risk eğilimi boyutu kabul edilmiş olsa da diğer boyutlara göre düşük orandadır. Nitekim burada da işletmeler için bilinmezlik, elde etmek için kaybetme olgusu yeterince gelişmiş gözükmemektedir. Bunun yanında fırsatları görme ölçüsü proaktiflik ve ürün-hizmet yeniliklerini içeren yenilikçilik boyutu yüksek oranda yenilik performansı için desteklenmektedir. Girişimcilik yöneliminin yenilik performansındaki yerini fırsatları görme olarak tanımlanması bizim çalışmamız ile de desteklenmiştir. Korelasyon analizinde de proaktiflik ve yenilikçilik daha yüksek oranda yenilik performansı ile ilişkili çıkmıştır.

Rekabet Yoğunluğunun Düzenleyici Değişken (Moderating) Etkisi

Girişimcilik yönelimi ve yenilik performansının yoğun rekabet ortamlarında ilişkisi; H₂: Girişimcilik yönelimi ile yenilik performansı arasındaki ilişkinin yoğun rekabet ortamlarında pozitif ve anlamlı yönde etkisi vardır. Tablo 8’de öncelikle girişimcilik yönelimi ve yenilik performansı arasındaki regresyon analizi tablosu ile belirtilmiştir.

Tablo 8: Girişimcilik Yönelimi ile Yenilik Performansı Arasındaki İlişki Regresyon Analizi

Bağımsız Değişkenler	Bağımlı Değişkenler	Standardize β	Sig.	Düzeltilmiş R ²	F Değeri
Girişimcilik Yönelimi	Yenilik Perf.	,370	,000	,137	21,723

Burada çıkan β değeri ,370 olarak görülmektedir. Tablo 9’da yoğun rekabet ortamının düzenleyici etkisi modele dahil edildiğinde β değeri ,521 olmakta ve yüzde 14’ü açıklanan modelin yüzde 27’si açıklanmaktadır. Bu artış bizlere girişimcilik yönelimi ile yenilik performansı arasındaki ilişkinin yoğun rekabet ortamlarında pozitif yönde anlamlı etkilendiğini ve H₂ hipotezini desteklediğini sayısal veriler ile göstermektedir.

Tablo 9: Yoğun Rekabet Ortamlarında Girişimcilik Yönelimi ile Yenilik Performansı Arasındaki İlişki Regresyon Analizi

Düzenleyici Değişken	Bağımsız Değişkenler	Bağımlı Değişkenler	Standardize β	Sig.	Düzeltilmiş R ²	F Değeri
Yoğun Rekabet Ort.	Girişimcilik Yönelimi	Yenilik Perf.	,521	,000	,27	214,052

SONUÇ VE ÖNERİLER

Hızla büyüyen işletmelerin gelişme aşamalarında, girişimcilerin aynı zamanda yenilikçi olabilmeleri ve fikir halinde olan yenilikleri aktif hale getirmeleri büyük rol oynamaktadır. Girişim ve girişimcilik ile ilgili tanımlarda yenilik kavramının kritik sorunlara çözüm yeteneği geliştirmesinden bahsedilmesi iki kavram arasındaki ilişkinin önemini artırır. Çünkü yenilik performansı ile sağlanmak isteyen sadece girişimcilik değil, tüm işletme risklerinin başarı ile sonuçlanmasıdır (Özkan, Gündoğdu, Emsen, Aksu, Başar, 2003). Üretimin ve pazarlamanın yaygınlaşması küresel rekabetin hız kazanması sonucunu doğurmuştur. İşletmeler için küreselleşme ve haliyle tutundurma faaliyetleri, özellikle de teknolojinin tüm dünyada

gelişmesi ve iletişimin hızla yayılması ile yeni bir önem kazanmıştır. Yoğun rekabetin olduğu pazarda tüketici yeni ürüne sahip olabilmek için yeterince isteklidir. İşletmeler mevcut ürünlerini geliştirme veya yeni ürünler üretme ile yeniliği, rakiplerinden önce davranmak için de girişimciliği oldukça gerekli görmektedir. Bu sebeptendir ki artık, küçük ve büyük tüm işletmeler için araştırma ve geliştirme faaliyetleri, yenilik yapmak ve rekabet üstünlüğünü sağlamak için piyasada öncü girişimlerde bulunmak kaçınılmaz süreçlerdendir.

Bu çalışmada Marmara bölgesinde imalat yapan 287 işletmeden 716 çalışan üzerine yapılan anket ile yenilik performansı ilişkileri araştırılmıştır. Girişimcilik yöneliminin proaktiflik boyutu ile yenilik performansı arasında (H_{1a}), yenilikçilik ile yenilik performansı arasında (H_{1c}), risk eğilimi ile yenilik performansı arasında (H_{1d}) pozitif yönde ilişki vardır hipotezleri analiz sonuçları ile desteklenmiş, rekabetçi agresiflik ile yenilik performansı arasında (H_{1b}) pozitif yönde bir ilişki vardır hipotezi desteklenmemiştir. Proaktiflik ve yenilikçilik boyutları yenilik performansı üzerine en çok etki eden iki girişimcilik yönelimi boyutudur. Yenilik performansını arttırmak için işletmelerin şiddetli bir rekabetçi politikayı tercih etmedikleri görülmektedir. Risk eğilimlerinde ise temkinli yaklaşıtları analiz sonuçları ile görülmüştür. Yoğun rekabet ortamlarının tüm bu değişkenlere etkisi olduğunu işletmelerin bu doğrultuda karar verdiği nitekim yapılan analizler ile de görülmüştür. Tablo 9'da yer alan artış işletmelerin kararlarını pazarın sahip olduğu rekabet koşullarına göre aldığı ve H_2 hipotezinin kabul edildiği görülmüştür.

Yoğun rekabet ortamlarında faaliyet gösterilen işletmelerin yenilik ve girişimcilik konularında daha bilinçli hareket etmeleri gerekmektedir. Ülke ve kurumlar içerisinde ar-ge ve özel teşebbüsler desteklenmelidir. Çalışanlar ve yöneticiler bu konular üzerine daha fazla araştırma yapmalı ve yöneticilerin destekleri ile bu kavramların kurum kültürü halini alması gerekmektedir. Sonuçta, yoğun rekabet ortamlarında faaliyet gösterilen işletmelerin stratejik kararlarında yeniliğe öncelik veren, takım çalışmalarına giden, değişime uyum sağlayan, iş tatminine önem veren, kariyer gelişimini destekleyen liderler ile rekabetçi agresiflik, risk eğilimi, proaktiflik ve yenilikçiliği arttırmak suretiyle yenilik performanslarını olumlu yönde etkileyeceği düşünülmektedir. Çalışmamızın güçlü yönü ise girişimcilik yöneliminin 4 boyutu ile ayrı ayrı hipotezler analiz edilmiştir. İmalat sektöründe yapılan bu çalışma birebir performans ile ilişki olan işletmelerde gerçekleşmiştir. Gelecek çalışmaların zenginlik içermesi adına farklı bölgelerde yer alan farklı sektörlerde incelenmesi öneri olarak sunulabilir.

REFERENCES

- Avcı, Küçükusta, N. (2009). Konaklama İşletmelerinde Örgütsel Öğrenme, Örgütsel Bağlılık ve İşten Ayrılma Eğilimi Arasındaki İlişki. *Turizm Araştırmaları Dergisi Cilt:20 Sayı 1*, 33-44.
- Avlonitis, Kouremenos, Tzokas, G. (1994). Assessing the Innovativeness of Organizations and its Antecedents: Project Innovstrat. *European Journal of Marketing Cilt: 28 Sayı: 11*, 5-28.
- Birkinshaw, J. (1997). Entrepreneurship in multinational corporations: the characteristics of subsidiary initiatives. *Strategic Management Journal Vol.18:3*, 207-229.
- Calantone, Cavusgil, Zhao, R. (2002). Learning orientation, firm innovation capability, and firm performance. *Industrial Marketing Management 31*, 515-524.
- Chen, Huang, C.-J.-W. (2009). Strategic human resource practices and innovation performance -The mediating role of knowledge management capacity. *Journal of Business Research 62*, 104-114.
- Dess, Lumpkin, Covin, G. (1997). Entrepreneurial strategy making and firm performance: tests of contingency and configurational models. *Strategic management journal, Vol 18*, 677-695.
- Eren, Yücel, Eren, M. (2010). Firma Performansına Etkileri Kapmasında Çevresel Olumsuzluk Pazar Dinamizmi Müşteri Odaklılık ve Yenilikçilik Arasındaki İlişkilerin İncelenmesi. *Journal of Yasar University 18(5)*, 3102-3116.
- Hughes, Morgan, M. (2007). Deconstructing the relationship between entrepreneurial orientation and business performance at the embryonic stage of firm growth. *Industrial Marketing Management 36*, 651-661.
- Krauss, Frese, Friedrich & Unger, S. (2005). Entrepreneurial orientation: A psychological model of success among southern African small business owners. *European Journal of Work and Organizational Psychology, 14(3)*, 315-344.
- Li, L. Z. (2006). The role of market and entrepreneurship orientation and internal control in the new product development activities of Chinese firms. *Industrial Marketing Management 35*, 336-347.

- Lumpkin, Dess, G. (2001). Linking two dimensions of entrepreneurial orientation to firm performance: the moderating role of environment and industry life cycle . *Journal of Business Venturing* 16, 429-451.
- Naman, Slevin, J. (1993). Entrepreneurship and concept of fit:a model and empirical tests. *Strategic Management Journal* Vol.14, 137-153.
- Özkan, Gündoğdu, Emsen, Aksu, Başar, Ş. (2003). *KOBİ'lerde Girişimcilik-Yenilikçilik* . Erzurum: Atatürk Üniversitesi Yayınları .
- Prajogo, S. D. (2006). The integration of TQM and technology/R&D management in determining quality and innovation performance. *The International of Management Science*, 296-312.
- Subramanian, N. A. (1996). Organizational Innovativeness: Exploring the Relationship Between Organizational Determinants of Innovation, Types of Innovations, and Measures of Organizational Performance . *Organizational Innovativeness* Vol.24, No.6, 631-647.
- Wales, Patel, Lumpkin, W. (2013). Entrepreneurial Orientation, and Firm Performance Variance. *Journal of Management Studies* 50:6, 1042-1068.
- Wattanasupachoke, T. (2012). Design Thinking, Innovativeness and Performance: An Empirical Examination . *International Journal of Management and Innovation Volume 4 Issue*.
- Yavuz, Ç. (2010). İşletmelerde İnovasyon-Performans İlişkisinin İncelenmesine Dönük Bir Çalışma. *Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi* (5:2), 144-173.
- Zahra, Garvis, S. (2000). Corporate Entrepreneurship and firm performance: the moderating effect of international environmental hostility. *Journal of Business Venturing* 15, 469-492.